

TILKENDEGIVELSE

meddelt mandag den 14. februar 2011

i faglig voldgiftssag 2010.0102

HK Handel
(advokat Peter Nisbeth)

mod

Dansk Erhverv Arbejdsgiver
for
FAKTA A/S
(advokat Peter Vibe Jespersen)

Tvisten

Tvisten vedrører spørgsmålet, om FAKTA butikken i Lejre efter praksis før den 1. januar 1991 kunne godkendes som praktikvirksomhed for unge under 18 år med den virkning, at to unge medarbejdere under 18 år har krav på aflønning efter butiksoverenskomstens § 2, stk. 8, litra b.

Påstande

Klager har nedlagt påstand om, at indklagede skal anerkende, at medarbejderne Peter Rasmussen og Lasse Højer Sørensen, der har været ansat i FAKTA i Lejre i 2009-2010, og på daværende tidspunkt var under 18 år gamle, som minimum skulle aflønnes efter butiksoverenskomstens § 2, stk. 8, litra b.

Indklagede har taget påstået frifindelse.

Sagens behandling

Sagen blev behandlet mundtligt den 7. februar 2011 med højesteretsdommer Thomas Rørdam som opmand. Som sidedommere udpeget af klager fungerede faglig chef Kim Jensen og faglig sekretær Nils Rasmussen, og som sidedommere udpeget af indklagede fungerede underdirektør Morten Schønning Madsen og HR chef Anders Terp-Hansen.

Der blev i forbindelse med den mundtlige forhandling afholdt besigtigelse af FAKTA butikken i Lejre.

Under forhandlingen blev der afgivet forklaringer af Maja Odgaard, Gert Torstensson, Lasse Højer

Sørensen, Per G. Godtfredsen, Svend Berg og Ronny Moriana Glindemann.

Efter bevisførelse og procedure voterede rettens medlemmer. Der kunne ikke blandt sidedommerne opnås flertal for noget resultat. Sagen blev herefter optaget til opmandens afgørelse. Der var enighed om, at opmandens afgørelse træffes i form af en tilkendegivelse uden fuldstændig sagsfremstilling.

Sagsfremstilling

I parternes butik landsoverenskomst 2007-2010 hedder det i § 2, stk. 8, litra a og b:

- “a. Unge, som på grund af arbejdets karakter, jf. erhvervsuddannelseslovens bestemmelser, ikke skal have oprettet uddannelsesaftale samt unge, der arbejder i virksomheder, der ikke kan godkendes som praktikvirksomhed, aflønnes således:
...
- b. Unge uden uddannelsesaftale, der udfører fagligt arbejde i virksomheder, der også før 1/1 1991 kunne godkendes som praktikvirksomhed, aflønnes således:
...”

Satserne efter litra b er højere end satserne efter litra a.

Der er enighed mellem parterne om, at der i relation til spørgsmålet, om FAKTA butikken i Lejre før den 1. januar 1991 kunne godkendes som praktikvirksomhed skal foretages en vurdering efter godkendelsespraksis før denne dato, men baseret på, hvordan butikken i dag fremtræder.

I faglig voldgiftssag 2008.0223 (HK Handel mod Dansk Erhverv Arbejdsgiver for Stationscentret 5 I Roskilde) hedder det i opmandens tilkendegivelse af 26. marts 2009 bl.a.:

“Opmanden tilkendegav, at bestemmelsen i butiksoverenskomstens § 2, stk. 8, litra b, efter hans opfattelse er uhensigtsmæssigt udformet. Det er særdeles vanskeligt for alle i dag – 18 år efter ændringen af erhvervsuddannelsesloven – at foretage en tilbageskuende vurdering af, om en virksomhed, som den fremstår i dag, også før den 1. januar 1991 ville kunne godkendes som praktikvirksomhed. Dette illustreres også af, at det under denne sag kun har været muligt at føre et enkelt vidne (Svend Berg), der har været medlem af Det faglige Udvalg i 1991. Opmanden anbefalede derfor, at overenskomstens parter forsøger at ændre bestemmelsen, således at den lettere kan administreres.”

Parterne har oplyst, at det ikke har været muligt for overenskomstens parter at opnå enighed om en ændring af bestemmelsen.

I opmandens tilkendegivelse i den nævnte faglige voldgiftssag hedder det videre:

"Af Det faglige Udvalgs beretning for 1989 fremgår, at udvalget fastholdt den opstramning med hensyn til godkendelse af butikker som uddannelsessted, der var blevet fastlagt i 1988, og at udvalget havde besluttet, at butikker, som blev drevet som rene franchise-kæder, ikke kunne godkendes til butikselever.

Af spørgeskemaet til brug for godkendelse af en butik som uddannelsessted og af

forklaringerne under sagen, herunder navnlig Svend Bergs, fremgår endvidere, at der blev stillet en række krav til virksomhederne, for at godkendelse kunne opnås. Der blev således lagt vægt på årsomsætningen, varesortimentet (antallet af varenumre), varearter, antallet af ekspeditioner m.v. Desuden blev der lagt vægt på, om virksomhedens ansvarlige leder var faglært i butiksfaget, om der var andre funktionærer i butikken, der var faglært i butiksfaget, om eleven fik introduktion til forretningens indkøbspolitik og fik oplæring i bl.a. varedeklarationer, personlig kundevejledning og kundebetjening, lovgivning i relation til varedeklarationer, telefonekspedition, indkøb og valg af leverandører, indkøbsplanlægning og ordreafgivelse, kasseopgørelse og kasseafstemning, lageroptælling og lagerregnskab, kalkulation og prismærkning. Endelig lagdes der bl.a. vægt på, om eleven fik kendskab til forretningens bogføringssystem, momsregnskab, forståelse af regnskabets nøgletal, hensigtsmæssig og forsvarlig behandling og lagring og forretningens markedsføringsprofil og reklamebudgetter.

Efter besigtigelsen og efter forklaringerne lægges det til grund, at ... de ... ansatte i 7-Eleven forretningen i Stationscenteret i Roskilde i ca. 80% af den daglige arbejdstid var beskæftiget ved kassen med scanning af varer og modtagelse af betalinger. Omætningen pr. kunde er ... 30-32 kr., og for 95% vedkommende består varerne af cigaretter, slik, sodavand og lignende typiske kioskvarer. Endvidere bliver priserne, sortimentet og markedsføringen fastlagt centralt, også regnskabsføringen sker centralt, og i det hele taget er de ansatte ikke beskæftiget med en række af de opgaver, der fremgår af oplysningerne ovenfor.

Endelig har Svend Berg forklaret, at han finder det helt utvivlsomt, at de unges arbejde i butikken ikke har et sådant tilstrækkeligt fagligt indhold, at butikken ville kunne godkendes som uddannelsessted før den 1. januar 1991. Dette udsagn er i overensstemmelse med udtalelsen i Det faglige Udvalgs årsberetning for 1989, hvorefter butikker, der blev drevet som rene franchise-kæder, ikke kunne godkendes til butikselever.

Efter det anførte om de krav, der før 1991 blev stillet som betingelse for godkendelse, er det herefter ikke godtgjort, at butikken i Roskilde før 1991 ville kunne godkendes som uddannelsessted for unge under 18 år ..."

I den nævnte udtalelse i Det faglige Udvalgs årsberetning for 1989 hedder det om franchise-kæder:

"Udvalget har besluttet, at butikker, som drives som rene franchise-kæder ikke kan godkendes til butikselever, da franchise-giveren stiller bestemte krav til butikkens totalkoncept med hensyn til facadeudformning, butiksindretning, sortimentssammensætning, markedsføringsstrategi m.m. Der er derfor for få selvstændige oplæringsfunktioner i butikken til, at elever kan uddannes der."

Til belysning af godkendelsespraksis før den 1. januar 1991 vedrørende discount butikker foreligger en afgørelse af 18. december 1990, hvor Alfa Discount Hobro fik afslag med følgende begrundelse:

Baggrunden herfor er, at det efter foretagens besigtigelse er konstateret, at forretningen fører et for branchen begrænset varesortiment idet forretningen fører et meget hurtigt

omsætteligt varesortiment samt at der ikke kan foregå oplæring i disponering og kalkulation.

Der vil derfor ikke kunne foregå en faglig forsvarlig uddannelse inden for butiksfaget, uddannelsesretning: "Kolonial, supermarked".

Der er ikke fremlagt eksempler på godkendelse af discount butikker før den 1. januar 1991.

Af Det faglige Udvalgs årsberetning for 1994 fremgår bl.a.:

"24 servicestationer er blevet godkendt til at gennemføre foreløbigt ét elevforløb, under forudsætning af, at undervisningen udvides med 2 ekstra skoleuger og at eleverne gennemfører de 3 obligatoriske speciefag og de 5 generelle speciefag. Kiosker godkendes efter samme betingelser og der blev i 1992 godkendt 7 kiosker, der beskæftiger 9 elever.

To discountkæder har fået godkendt henholdsvis 24 og 20 forretninger til at gennemføre foreløbigt ét elevforløb under forudsætning af, at eleverne får særlig oplæring i funktionerne økonomi, disponering, salg og markedsføring."

Det er oplyst, at de to discountkæder, der opnåede betinget godkendelse, er Netto og Aldi.

Opmandens tilkendegivelse

Peter Rasmussen har om arbejdet i FAKTA butikken i Lejre i brev af 2. oktober 2009 oplyst:

Jeg blev ansat den 27. juli 2009 som servicemedarbejder (under 18 år) i Fakta i Lejre ... hvor arbejdet primært består af kassearbejde, stille varer på hylder og i kølediske, kontrollere datoer m.v."

Efter bevisførelsen lægges det til grund, at Peter Rasmussen og Lasse Højer Sørensen i forbindelse med arbejdet ved kassen solgte tobaksvarer og spiritus, og at de - udover den kundeforhold, de havde ved kassen - besvarede spørgsmål fra kunder om, hvor varer befandt sig i butikken, og at de undertiden også besvarede spørgsmål om varerne.

Efter den foretagne besigtigelse og de afgivne forklaringer lægges det om FAKTA butikken i Lejre til grund, at varesortimentet har en pæn bredde på 1.600-1.800 varenumre, men en begrænset dybde, og at den begrænsede dybde indebærer, at der ikke er basis for en kvalificeret kunderådgivning om varevalg. Det lægges endvidere til grund, at FAKTA er en meget konceptstyret butiksvirksomhed, hvor markedsføring, kalkulation, indkøb, og regnskabsføring, herunder også lagerregnskabsføring, sker centralt. Forretningskonceptet er baseret på et hurtigt omsætteligt varesortiment. Personalets primære funktioner er ekspedition af kunder ved kassen, udpakning af varer, vareopfyldning på hylder og i køle- og frysediske samt kontrol af datoer. Derudover foretager personalet indscanning af varer til brug for den centrale indkøbsfunktion, men de unge under 18 år er ikke involveret i dette arbejde. Når en kunde betaler kontant for varer ved kassen, puttes pengene i en automat, der giver penge tilbage. Det automatiserede system medfører, at kassemedarbejderen ikke er involveret i kasseopgørelse. Medarbejderen har heller ikke indsigt i butikkens regnskabssystem.

Der foreligger ikke andre væsentlige oplysninger om godkendelsespraksis vedrørende discountbutikker og lignende butikker før den 1. januar 1991, end hvad der fremgår af Det faglige Udvalgs årsberetning for 1989 vedrørende franchisekæder, udvalgets afgørelse af 18. december 1990 vedrørende Alfa Discount Hobro og opmandstilkendegivelsen af 26. marts 2009 vedrørende 7-Eleven butikken i Stationscenteret i Roskilde.

På denne baggrund og efter det anførte om FAKTA's forretningskoncept og Peter Rasmussen og Lasse Højer Sørensen's arbejdsfunktioner, finder opmanden, at det ikke er godtgjort, at FAKTA butikken i Lejre før den 1. januar 1991 kunne godkendes som praktikvirksomhed for unge under 18 år. Det kan ikke føre til et andet resultat, at Netto og Aldi, som kan sammenlignes med FAKTA, har opnået godkendelse, idet godkendelsen - som er meddelt i 1994 - er gjort betinget af, at de unge får særlig oplæring i funktionerne økonomi, disponering, salg og markedsføring.

Der er herefter ikke anledning til særskilt at tage stilling til, om og i givet fald i hvilket omfang Peter Rasmussen og Lasse Højer Sørensen udførte fagligt arbejde under deres ansættelse i FAKTA butikken i Lejre.

Efter det anførte tager opmanden indklagedes frifindelsespåstand til følge.

Hver part bærer sine omkostninger i forbindelse med voldgiftssagen og betaler opmandens honorar med halvdelen hver.

Thomas Rørdam